

บทที่ 8

กิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมของโครงการดังที่นำเสนอไปแล้วในบทที่ 4 – 7 มีเป้าหมายร่วมกันคือ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่มุขมนตรีในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เพื่อเพิ่มพลังมวลชนให้กับชุมชนได้ร่วมกันจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยสามารถสรุปกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและเยาวชน ได้ดังต่อไปนี้

- 1) การเสวนากลุ่มย่อย (Focus Groups) ในพื้นที่ศึกษาที่มีวิธีการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศที่เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นรูปแบบทางเลือกให้กับชุมชนอื่น
 - 2) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ทางเลือกใหม่ในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ” ให้กับ 25 อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ (นำเสนอในบทที่ 7)
 - 3) การจัดเวทีสาธารณะ (Public Forum) เพื่อระดมความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนและร่วมเสนอแนวทางการแก้ไขในชุมชน
 - 4) การสนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ให้กับชุมชน (นำเสนอในบทที่ 6)
 - 5) การจัดตั้งกองทุนสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (นำเสนอในบทที่ 4)
 - 6) เครือข่ายสังคมออนไลน์
- ฉะนั้นในบทที่ 8 นี้จะเสนอกิจกรรมนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้วของกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.1 การเสวนากลุ่มย่อย (Focus Groups) ในพื้นที่ศึกษาที่มีวิธีการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศที่เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นรูปแบบทางเลือกให้กับชุมชนอื่น

กิจกรรมในส่วนนี้ เป็นการเข้าดูงานในพื้นที่พร้อมกับเสวนาระดมความคิดเห็นเพื่อสังเคราะห์ตัวแบบทางเลือกที่เป็นไปได้จากบริบทของพื้นที่สำหรับพัฒนาเป็นตัวแบบในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ คณะวิจัยได้สร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน องค์กรที่มีศักยภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่มีรูปแบบการจัดการที่เหมาะสมหรือประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศโดยดำเนินงานเชิงเครือข่ายกับชุมชน/หมู่บ้าน ตำบล หรือองค์กร ที่ประสบความสำเร็จในการทดแทนการเผาด้วยนวัตกรรมการทำงานที่ช่วยลดเศษซากวัสดุ และการเผาอย่างมีส่วนร่วม มีการ

เสวนาแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่เพื่อขยายผลไปสู่การสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่อื่นต่อไป

กิจกรรมการสร้างเครือข่ายด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการเข้าไปศึกษาดูงานในพื้นที่ประกอบด้วยการเสวนาเชิงวิชาการ และการร่วมเสวนากับเครือข่ายชุมชน/องค์กรที่มีนวัตกรรมด้านการจัดการเศษซากวัสดุทางการเกษตรในระดับครัวเรือนและระดับองค์การ ซึ่งรวมถึงเครือข่ายในพื้นที่ดังต่อไปนี้

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทับ อำเภอแม่แจ่ม
- 3) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง
- 4) บริษัท เนเจอร์อล อะกรีคัลเจอร์ จำกัด
- 5) สถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา อำเภอแม่ออน
- 6) เทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย
- 7) โครงการหลวงแม่แฮ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม
- 8) โรงไฟฟ้าชุมชนของบริษัท ชูฟริม รีนิวเอเบิล เอ็นเนอร์ยี จำกัด ตำบลหล่ายวาง

อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

กิจกรรมต่อเนื่องจากการดูงาน และเสวนาในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น เป็นการสร้างเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ และหน่วยงานระดับชุมชนต่าง ๆ ในลักษณะเวทีสาธารณะ (Public Forum) เพื่อขยายผลการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงาน และองค์กรเหล่านั้น มีการแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปรูปแบบทางเลือกที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในพื้นที่ดำเนินโครงการต่อไป

8.2 การจัดเวทีสาธารณะ (Public Forum) เพื่อระดมความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนและร่วมเสนอแนวทางการแก้ไขในชุมชน

จากสภาพปัญหาที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน และความรุนแรงของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทางจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้มีการศึกษาวิธีการเชิงสังคมเพื่อค้นหารูปแบบการป้องกันปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม และสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยพยายามรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา และกระบวนการทางสังคมในตำบล หมู่บ้านที่เป็นแหล่งเรียนรู้การแก้ไขปัญหาหมอกควัน สำหรับเป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้การแก้ไขปัญหาหมอกควันให้แก่หมู่บ้าน ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งสร้าง

เสริมชุมชนที่อยู่ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ของโครงการให้มีศักยภาพและความพร้อมในการแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเป็นเครือข่ายชุมชนระดับหมู่บ้าน และระดับตำบลที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันโดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันร่วมกันทุกภาคส่วน ทางโครงการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน กิจกรรมการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้การแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน จึงได้ร่วมกันจัดโครงการสัมมนาเรื่อง “การสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน” ในวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ณ ห้องภูมิระพี โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ เป็นในลักษณะของเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน ซึ่งจากการจัดเวทีสาธารณะดังกล่าว สามารถรวบรวมรูปแบบทางเลือกที่เหมาะสมในแต่ละสภาพปัญหาและสภาพพื้นที่ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5

8.3 กิจกรรมการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์

ระบบการประสานงาน การรายงาน และการประเมินผลโครงการ สร้างเพื่อนำเสนอรายงานและการเปิดช่องทางสำหรับการติดต่อสื่อสารสำหรับการสร้างเครือข่ายออนไลน์ในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควันนั้น ทางคณะนักวิจัยได้อาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางในการทำงานในสองรูปแบบคือ

1. การจัดตั้งเว็บท่า (Web Portal)¹ ขึ้นภายในเว็บไซต์ของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. การใช้สื่อใหม่ (New Media)² ที่มีลักษณะเป็น “สื่อสังคมออนไลน์” (Online Social Media)

¹ เว็บท่า (อังกฤษ: Web portal) หมายถึงเว็บที่รวบรวมลิงก์เว็บไซต์ และบทความต่างๆ โดยการจัดหมวดหมู่ให้ดูง่าย และมีหน้าที่นำพาผู้ชม ไปยังเว็บอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

² นิวมี่เดีย (อังกฤษ: New Media) หรือมีการใช้คำว่า สื่อใหม่ หรือ สื่ออนินิต เป็นสื่อที่เกิดจากการสร้างสรรค์ หรือการใช้งานกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งบางส่วนสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งานได้ และมักจะอยู่ในรูปแบบของ

8.3.1 การประสานงานและนำเสนอรายงานผ่านเว็บท่า (Web Portal)

คณะผู้วิจัยได้จัดทำเว็บไซต์ท่ามาตรฐาน (Standard Web Portal) ขึ้นภายในโดเมน (Domain) ของเว็บไซต์อย่างเป็นทางการ (Official Website) ของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีที่อยู่คือ <http://www.pol.cmu.ac.th/smogproject/index.htm> (รูปที่ 8.1)

รูปที่ 8.1 หน้าเว็บไซต์โครงการ

เว็บท่าแห่งนี้ ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ทั้งในส่วนจของรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการเหตุผล คณะทำงาน กิจกรรมต่างๆของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเวทีประชาคมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในการยับยั้งปัญหาวิกฤตหมอกควันในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน โดยเป็นการนำเสนอทั้งในส่วนจของรายละเอียดของสถานที่ ประเด็นปัญหาเฉพาะของแต่ละสถานที่ การตอบรับของประชาคม รวมทั้งภาพถ่ายกิจกรรมทุกครั้ง ทั้งนี้หน้าที่หลักของเว็บท่าดังกล่าว เน้นไปที่เรื่องของการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการและการเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ดังนั้น เนื้อหาหลักของโครงการจึงมีลักษณะที่ค่อนข้างตายตัวและจะมีการปรับปรุงเนื้อหาตามเหตุการณ์ ซึ่งในส่วนนี้ ทางคณะผู้วิจัยเอง ได้เล็งเห็นถึงปัญหาสำคัญคือ การหยุดนิ่งของเนื้อหา หรือการปรับปรุงเนื้อหาที่ไม่ได้มีลักษณะทันทีทันใด (Real Time) เนื่องจากทางคณะทำงานจำเป็นต้องใช้เวลาในการสรุปและเรียบเรียง รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา รวมไปถึงขั้นตอนของการคัดเลือกภาพถ่าย ก่อนที่จะเผยแพร่เนื้อหาบนเว็บไซต์อย่างเป็นทางการ

นอกจากนี้ คณะนักวิจัยยังได้ตระหนักถึงปัญหาที่สำคัญอีกประการของการใช้เว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการประสานงานเครือข่ายของโครงการคือ ปัญหาในด้านความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ (Digital Divide) กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายของโครงการส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ผู้นำชุมชนและราษฎรในเขตพื้นที่ห่างไกลของจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน แม้ว่าในหลายพื้นที่จะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ผ่านทางที่ว่าการอำเภอ หรือโรงเรียนประจำอำเภอ รวมไปถึงการเข้าถึงผ่านเครือข่ายโทรศัพท์ไร้สาย (EDGE/GPRS via GSM Network) แต่ผู้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในโครงการเหล่านี้ จำนวนมากก็ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้พยายามหาทางเลือกอื่น ๆ ในการประสานงานและติดตามความคืบหน้าของโครงการ เช่น การประสานงานกับโรงเรียนประจำจังหวัด เพื่อให้เป็นแกนกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการจัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารจากเว็บท่าของโครงการ แล้วนำไปติดประกาศเผยแพร่ ดังเช่นที่คณะนักวิจัยเคยมีการประสานงานไว้กับโรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่หรือการมอบหมายให้ศูนย์กลางชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่เอกสารต่าง ๆ จากเว็บไซต์ของโครงการแก่สมาชิกเครือข่ายในอันดับถัดไป

8.3.2 การประสานงานและนำเสนอรายงานผ่าน“สื่อสังคมออนไลน์”

“สื่อสังคมออนไลน์” (Online Social Media) คือ สื่อที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อให้เกิดการเผยแพร่ออกสู่สาธารณะอย่างกว้างขวาง ผ่านทางการปฏิสังสรรค์ของผู้คนในโลกเสมือนจริง โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อประเภทนี้ ในปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมอย่างสูงในหมู่เยาวชน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และนักการตลาด เนื่องจากธรรมชาติของสื่อประเภทนี้มีลักษณะคล้ายกับการบอกกล่าวข่าวสารกันแบบปากต่อปาก กล่าวคือ ผู้เผยแพร่สื่อ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อมวลชนตามแบบแผน (Traditional Media) แต่อาจเป็นปัจเจกบุคคล ในที่นี้คือ คณะทำงานของโครงการ สามารถเผยแพร่ข้อมูลเพียงครั้งเดียว จากนั้นผู้รับสาร (Followers) จะเป็นผู้ที่ทำการส่งต่อข่าว (forward) นั้นไปยังผู้รับสารในเครือข่ายของเขาต่อไปอีก จากนั้น ผู้รับสารในเครือข่ายถัดไปก็จะส่งข้อมูลต่อออกไปอย่างไม่จบสิ้น

นอกจากนี้ “สื่อสังคมออนไลน์” ยังมีศักยภาพในการช่วยให้เกิดการโต้ตอบ (feedback) ได้อย่างทันทีทันใด ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) ผู้รับสารสามารถจะเสนอความคิดเห็นกลับคืนมายังผู้ส่งสารได้ทันทีหลังจากได้รับข้อมูลข่าวสารไปแล้ว สำหรับการใช้งาน “สื่อสังคมออนไลน์” ในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควันนั้น ทางคณะผู้วิจัย ได้พัฒนาช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อดังกล่าวขึ้นมาสองรูปแบบด้วยกันคือ

1. การเผยแพร่ข้อมูลตัวอักษรและรับผลตอบกลับผ่านเครือข่าย “ทวิตเตอร์” (Twitter)

2. การเผยแพร่ข้อมูลประเภทสื่อผสม (Multimedia) ผ่านทางเครือข่าย “เฟสบุ๊ก” (Facebook)

8.3.3 การเผยแพร่ข้อมูลตัวอักษรและรับผลตอบกลับผ่านเครือข่าย “ทวิตเตอร์” (Twitter)

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดทำระบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านทางเครือข่าย “ทวิตเตอร์” (Twitter) (รูปที่ 8.2) ซึ่งมีที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตคือ <http://twitter.com/polcmu> ซึ่งปัจจุบัน ทวิตเตอร์ กำลังกลายเป็นช่องทางสำคัญสำหรับการติดต่อสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางธุรกิจ และส่วนบุคคล ดังจะเห็นได้จากการที่บุคคลทางการเมืองและสถาบันทางการเมืองจำนวนมากหันมาใช้ช่องทางผ่านทวิตเตอร์เป็นสื่อ ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก ทวิตเตอร์ยังกลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกับภาครัฐหรือองค์กรเอกชนต่างได้อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน (Empowering Individual) อีกทั้งยังมีการนำไปใช้เพื่อการรณรงค์ทางการเมืองจากกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในสังคมการเมืองไทยอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

รูปที่ 8.2 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวผ่านทางเครือข่าย “ทวิตเตอร์”

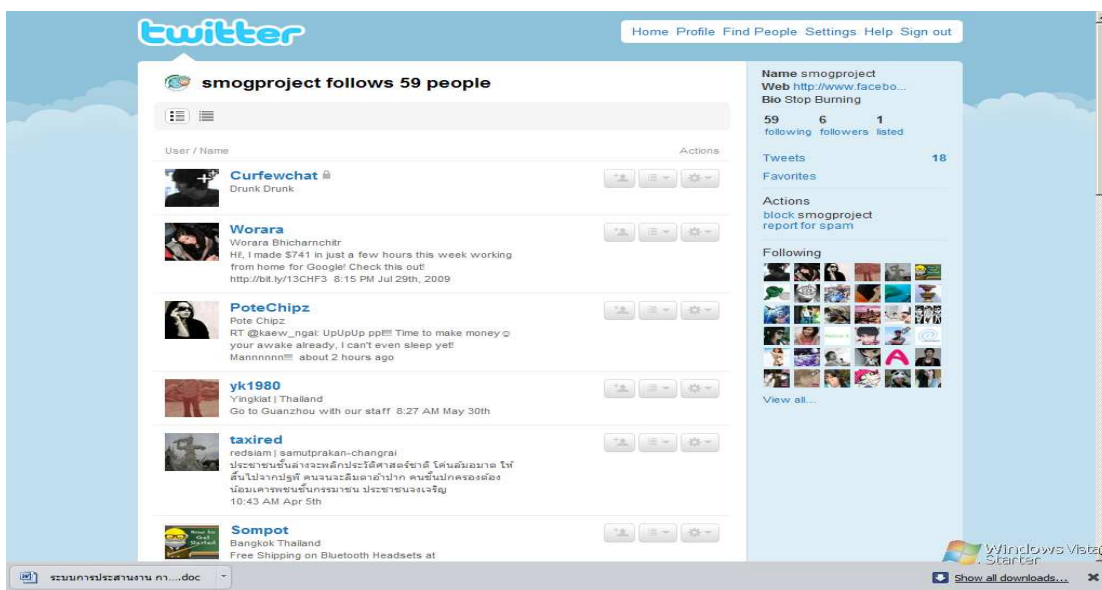
ด้วยเหตุนี้ คณะนักวิจัยในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควัน ได้สังเกตเห็นศักยภาพของทวิตเตอร์ และได้ใช้ช่องทางนี้ในการเป็นอีกสื่อทางเลือกหนึ่ง

นอกเหนือไปจากการใช้เว็บไซต์ตามรูปแบบปกติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร องค์กรใดก็ตาม เนื่องจากทวิตเตอร์ของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผู้ติดตาม (Followers) ข่าวสารข้อมูลอยู่เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว ทางคณะผู้วิจัยในโครงการจึงเห็นควรใช้ทวิตเตอร์ของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นช่องทางสำหรับการเผยแพร่และติดตามผลของโครงการเช่นเดียวกัน ล่าสุดทางโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควัน ได้จัดทำทวิตเตอร์ของโครงการโดยตรง (รูปที่ 8.3) โดยใช้ชื่อว่า “smogproject” ซึ่งมีที่อยู่ทวิตเตอร์คือ <http://twitter.com/smogproject>

รูปที่ 8.3 หน้า “ทวิตเตอร์” ของโครงการฯ

บัญชีชื่อผู้ใช้ทวิตเตอร์ล่าสุดของโครงการฯ ดังกล่าว (รูปที่ 8.4) ได้ถูกใช้เพื่อเป็นช่องทางในการให้ความรู้พร้อม ๆ กับการกระตุ้นเตือนให้ผู้ติดตาม (Follower) ตระหนักถึงพิษภัยของปัญหาหมอกควัน โดยข้อความที่ปรากฏผ่านทวิตเตอร์แห่งนี้ จะเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ในลักษณะที่เป็นการเชิญชวนให้มีการพูดคุย หรือการเปิดประเด็นให้ผู้ติดตามคิดต่อยอด นอกจากการนำเสนอข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจากการลงพื้นที่วิจัยของโครงการโดยตรงแล้ว ยังมีการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจผ่านการ “Retweet” (RT) หรือการเผยแพร่ข้อความซ้ำ จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหมอกควันจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจในลักษณะ Real Time ด้วยเช่นเดียวกัน

รูปที่ 8.4 สมาชิก “ทวิตเตอร์” ของโครงการฯ

8.3.4 การเผยแพร่ข้อมูลประเภทสื่อผสม (Multimedia) ผ่านทางเครือข่าย “เฟสบุ๊ก” (Facebook)

เครือข่าย “เฟสบุ๊ก” (Facebook) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมสำหรับติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารและกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง มีผู้ลงทะเบียนกว่า 350 ล้านรายชื่อ และเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 2 รองจากกูเกิล (Google) ด้วยความสามารถของเฟสบุ๊กที่มีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเยาวชนไทยที่นิยมเข้าไปสนทนา เล่นเกมออนไลน์ แบ่งปันข้อมูล ภาพถ่าย วิดีทัศน์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้ใช้เครือข่ายนี้ เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีลักษณะของการเป็นสื่อผสม (Multimedia) ทั้งข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ภาพถ่าย วิดีทัศน์ รวมไปถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (E-Document) (รูปที่ 8.5) โดยมีที่อยู่คือ <http://www.facebook.com/pages/Chiang-Mai/Political-Science-CMU/185097652959?ref=nf>

เช่นเดียวกับการใช้งานทวิตเตอร์ คณะนักวิจัยในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควัน ก็ได้มีการใช้งานเครือข่ายดังกล่าว นอกจากจะใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแล้ว ยังเป็นการใช้งานเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายของผู้ร่วมโครงการ โดยเฉพาะบรรดาเยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการในท้องที่ต่างๆ ดังนั้นการใช้งานเฟสบุ๊กดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนการจัดตั้งเครือข่ายของการ “ยุติการเผา” (Stop Burning) ขึ้นบนโลกเสมือนจริง รวมไปถึงการที่ทางคณะนักวิจัย จะยังสามารถติดตามประเมินผลของการลงพื้นที่รณรงค์ยุติการเผาได้อย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 8.5 หน้าเฟสบุ๊กของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ทั้งนี้ ทั้งเครือข่ายทวีเตอร์และเฟสบุ๊ก ยังมีความสามารถในการปรับปรุงข้อมูลแบบทันทีทันใด (Real Time) ทั้งจากเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ไร้สายอื่นๆ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์เน็ตบุ๊ก (Netbook) ส่งผลให้นักวิจัยในโครงการสามารถปรับปรุงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และสามารถทำได้แม้ขณะอยู่ในพื้นที่ อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงข้อมูลได้จากอุปกรณ์ที่หลากหลาย จึงทำให้ข้อมูลของโครงการมีลักษณะที่สดใหม่ รวมทั้งสามารถรับการตอบได้จากสมาชิกในเครือข่ายได้อย่างรวดเร็ว

และล่าสุดเช่นกัน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควัน ได้เปิดบัญชีรายชื่อบนเฟสบุ๊กของโครงการฯ โดยเฉพาะ (รูปที่ 8.6) ซึ่งมีที่อยู่คือ <http://www.facebook.com/profile.php?id=100001061686356&ref=ts> หรือสามารถสืบค้นจากโปรแกรม Search ของเฟสบุ๊กด้วยคำว่า “SMOG Project”

The screenshot shows the Facebook interface for the 'Smogproject Cmu' page. The top navigation bar includes 'facebook', a search bar, and links to 'Home', 'Profile', and 'Account'. The page header for 'Smogproject Cmu' shows it is 'Awaiting friend confirmation'. The main content area displays several posts, including one from 'Smogproject Cmu' discussing air pollution and health risks, and another from 'Modiezz PrincessFairy' about a travel course. The right sidebar contains advertisements for 'Get paid to TRAVEL', 'Learn NLP In The Maldives', and 'World Ecotourism Conference'. The bottom status bar indicates 'Chat (Offline)'.

รูปที่ 8.6 หน้า “เฟสบุ๊ก” ของโครงการฯ

หน้าเฟสบุ๊กของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควัน มีการนำเสนอข้อมูลหลักในรูปแบบของข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการรวมถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จากนักวิจัยของโครงการโดยตรง โดยปัจจุบันเฟสบุ๊กของโครงการมีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายแล้วทั้งสิ้น 276 คน (เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553) (รูปที่ 8.7) โดยผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเหล่านี้จะสามารถรับข้อมูลข่าวสารจากโครงการในลักษณะ Real Time โดยเฉพาะผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่ทุกครั้งที่ทางโครงการมีการปรับปรุง (Update) ข้อมูลข่าวสาร ข้อความต่าง ๆ ก็จะปรากฏบนหน้าจอโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ในลักษณะเดียวกับการส่งข้อความสั้น (SMS)

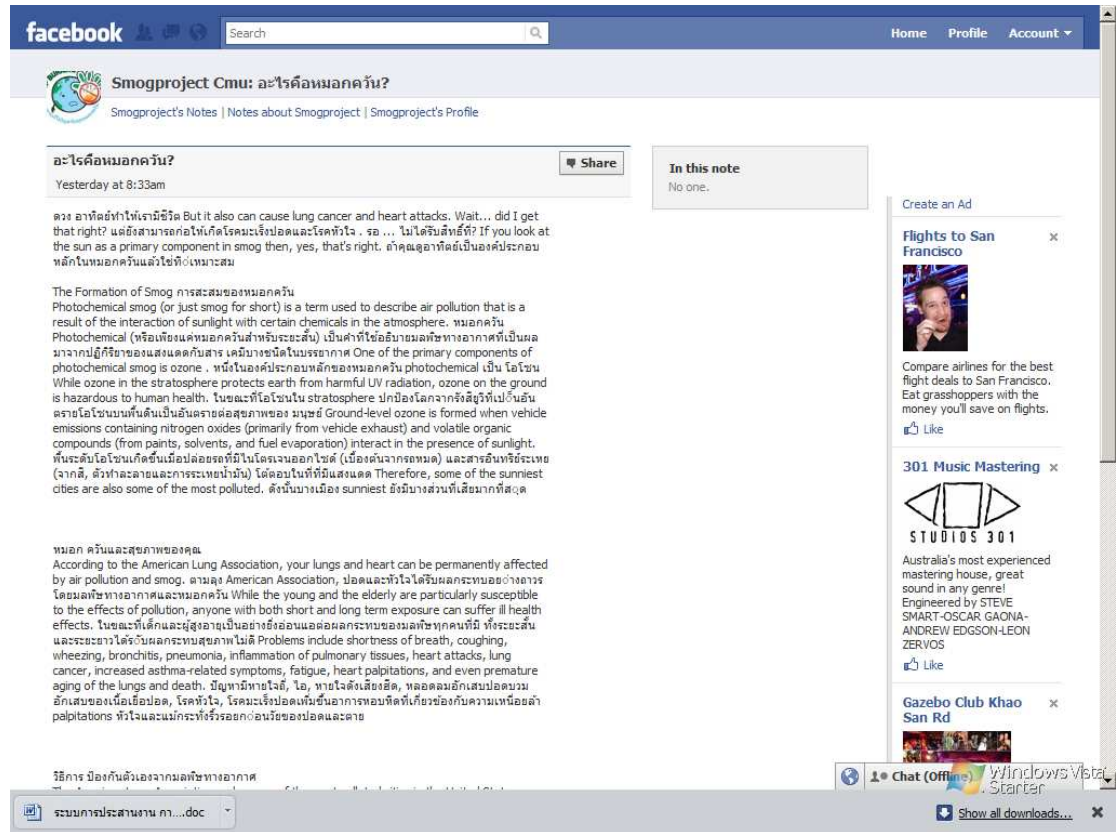
รูปที่ 8.7 สมาชิกเฟสบุ๊กของโครงการฯ

นอกจากข้อมูลที่เป็นตัวอักษรแล้ว หน้าเฟสบุ๊กของโครงการ ยังมีการนำเสนอภาพถ่ายกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ต่าง ๆ หรือโครงการสัมมนา ซึ่งมีขึ้นล่าสุด ณ อาคารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยภาพถ่ายเหล่านี้ บรรดาสื่อมวลชนที่เข้าชม สามารถนำไปใช้ประกอบการนำเสนอข่าวได้โดยทันที (รูปที่ 8.8)

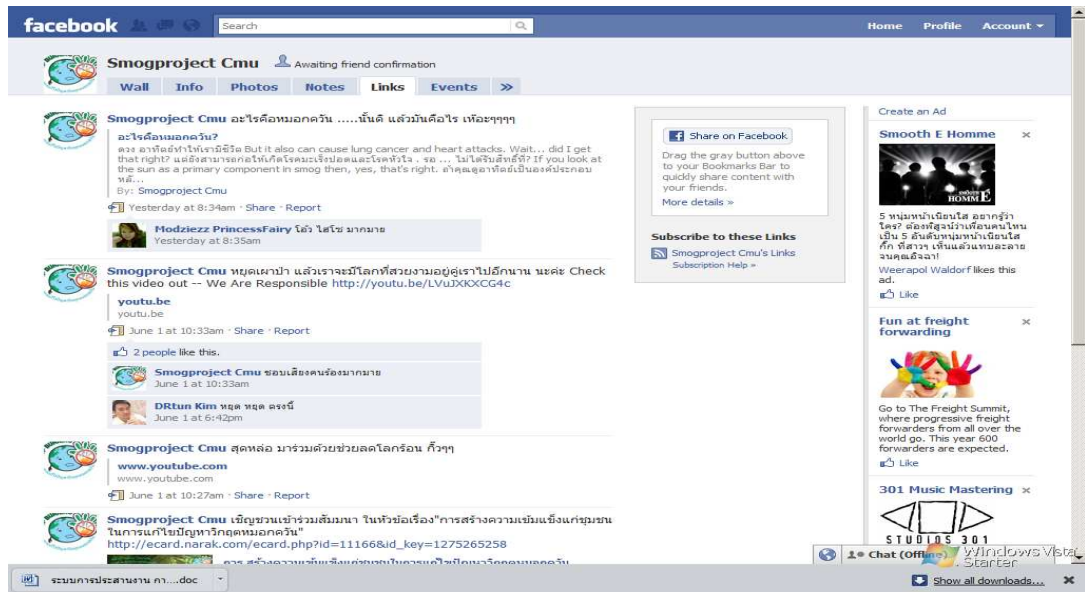
รูปที่ 8.8 ภาพกิจกรรมของโครงการฯ นำเสนอผ่านหน้าเฟสบุ๊ก

หน้าเฟสบุ๊กของโครงการยังสามารถใช้เป็นพื้นที่นำเสนอบทความ สาระ ความรู้ต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทความเกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน รวมไปถึงวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน (รูปที่ 8.10)

รูปที่ 8.9 การนำเสนอข้อมูล ข่าวสารเรื่องปัญหาวิกฤตหมอกควันผ่านหน้าเฟสบุ๊ก

หน้าเฟสบุ๊กของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเพื่อแก้วิกฤตหมอกควันยังสามารถใช้งานเป็นกระดานสนทนา เพื่อระดมความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและวิธีการในการป้องกันการเกิดหมอกควันได้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยเมื่อทางโครงการนำเสนอหัวข้อขึ้นมา บรรดาสมาชิกก็สามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้โดยทันทีทันใด ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการคิดต่อยอดเพื่อร่วมระดมความคิดแก้ไขปัญหาแล้ว ยังจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ร่วมสนทนาเกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย (รูปที่ 8.10)

รูปที่ 8.10 กิจกรรมการสร้างเครือข่ายออนไลน์

หน้าเฟสบุ๊คของโครงการยังมีประโยชน์ในด้านการเผยแพร่หรือการเชิญชวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการได้โดยสะดวก เนื่องจากเฟสบุ๊คมีความสามารถในการแจ้งเตือนเมื่อใกล้ถึงช่วงเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้สมาชิก ไม่พลาดการเข้าร่วมกิจกรรม ยิ่งไปกว่านั้น หน้าเฟสบุ๊คของโครงการยังมีความสามารถในการนำเสนอวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นการเสนอให้เห็นความร้ายแรงของสภาพไฟไหม้ป่านั่นเอง

จากกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นคือกระบวนการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำชุมชน เยาวชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาวิกฤตหมอกควันที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยทางโครงการฯ เห็นว่าการแก้ไขปัญหาหมอกควันที่ยั่งยืนและจะได้ผลดีที่สุดคือ การสร้างจิตสำนึกให้กับผู้นำชุมชน ประชาชน และเยาวชน ได้เข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบที่รุนแรงของปัญหาหมอกควัน แล้วร่วมกันจัดการแก้ไข โดยมองเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสาธารณะที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไข มิใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง แล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยเริ่มจากระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ตำบล และอำเภอ ซึ่งหากทุกชุมชนเห็นความสำคัญและลงมือปฏิบัติได้จริงจะเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันที่ยั่งยืนและได้ผลอย่างแน่นอนในระยะยาว